

Europese medeplichtigheid aan de Israëlische bezetting ondermijnt het recht op waardig werk voor Palestijnen

Rapportoverzicht

Al meer dan 52 jaar onderwerpt Israël de bevolking en de economie van het bezette Palestijnse gebied (oPt) aan een gewelddadige, repressieve militaire bezetting en is het verantwoordelijk voor een beleid van uitbuiting en apartheid, ten behoeve van zijn eigen geopolitieke en economische belangen. Dit heeft een verwoestende uitwerking gehad op het leven van Palestijnen, op hun collectieve aspiraties en economische ontwikkeling. Vandaag de dag hebben Palestijnen in de bezette gebieden (oPt) te lijden van chronische werkloosheid " op een niveau dat te vergelijken valt met de Grote Depressie,"¹ en is hun economie structureel ondergeschikt aan en afhankelijk van Israël voor hun dagelijks overleven en hun werkgelegenheid.

Dit verslag werpt licht op het veelzijdige systeem van onderdrukking en uitbuiting van Israël dat Palestijnse werknemers belet hun recht op werk en werkgelegenheid op te eisen. Het situeert hun strijd binnen de context van het nederzettingenbeleid van Israëlische kolonisten en benadrukt hoe de Europese Unie (EU) en Europese bedrijven medeplichtig zijn aan het voortbestaan van deze realiteit.

Vandaag staan Palestijnen in de Bezette Gebieden (Gaza en de Westelijke Jordaanoever) oog in oog met een brutaal militair regime en worden ze geconfronteerd met een uiterst zorgwekkende economische realiteit en massale werkloosheid. In 2018 was de werkloosheid in de Palestijnse Gebieden met 40,8 procent de hoogste ter wereld. Op de Westelijke Jordaanoever was ongeveer 17,6 procent van de totale beroepsbevolking en 28,2 procent van de vrouwen werkloos. In Gaza laten de gegevens een nog traumatische realiteit zien met bijna één op de twee werknemers werkloos en twee derde van alle vrouwelijke werknemers hebben geen werk. De economische groei is rampzalig, doordat de Palestijnse Autoriteit chronisch afhankelijk is van buitenlandse steun.

Dit heeft een verwoestende en tastbare impact op het leven van mensen. Volgens de laatste beschikbare gegevens uit 2017 leefde zo'n 29,2 procent van de Palestijnen in de Palestijnse gebieden onder de armoedegrens, terwijl 53 procent van de Gazanen in diepe armoede leeft. Degenen die het geluk hebben om een baan te hebben zijn voornamelijk werkzaam in de handel en de dienstensector. De grote meerderheid van de werkenden, ruim 62,6 procent, werkt in de private sector. Net als in andere delen van de wereld kan het werken in de private sector gemakkelijk tot uitbuiting leiden. Ongeveer 30 procent van de werknemers in de private sector ontvangt minder dan het minimumloon van 359 euro per maand, op zich ver onder de officiële Palestijnse armoedegrens van 611 euro per maand voor een huishouden van vijf personen.

Zowel de private als de publieke sector worden gekenmerkt door een gebrek aan basisrechten van werknemers en een zeer lage vakbondsdichtheid van 19,3 procent.

¹[VN-Conferentie over handel en ontwikkeling, "UNCTAD Bijstand aan het Palestijnse volk: ontwikkelingen in de economie van het bezette Palestijnse gebied," 12 september 2017:1.](#)

De structurele economische gevangenschap van een bevolking onder bezetting

Het gebrek aan werkgelegenheid binnen de Palestijnse economie dwingt de Palestijnen om werk te zoeken op de Israëlische arbeidsmarkt; zowel in de illegale nederzettingen als in Israël.

Er zijn meer dan 100.000 Palestijnse werknemers (13 procent van de Palestijnse beroepsbevolking) werkzaam op de Israëlische markt in preciaire omstandigheden en uitbuiting. Deze realiteit is de keerzijde en het directe resultaat van het **Israëlische beleid dat wordt gevoerd om de Palestijnen op kunstmatige wijze afhankelijk te maken**. Dit beleid is vastgelegd in de Akkoorden van Oslo van 1993 en de bijbehorende economische bijlage, het protocol van Parijs, het voornaamste document dat de economische betrekkingen tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit (PA) regelt. Oslo verdeelde het Palestijnse grondgebied in de gefragmenteerde en geïsoleerde gebieden A en B, onder gezag van de PA, en gaf Israël controle over het grotere gebied C, dat voor de Palestijnen cruciaal is voor elk vooruitzicht op de ontwikkeling van hun economie. Gebied C bevat de belangrijkste waterbronnen en de meest vruchtbare landbouwgrond op de Westelijke Jordaanoever. Gebied C is feitelijk geannexeerd door Israël, maar in het onlangs aangekondigde 'vredesplan' van president Trump wordt dit geformaliseerd en goedgekeurd door de PA.

Area C omvat ook meer dan de helft van de 2.000 hectare aan steengroeven op de bezette Westelijke Jordaanoever. Doordat deze voor de Palestijnen ontoegankelijk zijn en daardoor niet geëxploiteerd kunnen worden, lijdt de Palestijnse economie een verlies van gemiddeld 806 miljoen euro per jaar.

Terwijl de Palestijnen de toegang worden ontzegd, produceren de door Israël beheerde steengroeven op de Westelijke Jordaanoever ongeveer 12 miljoen ton steen, grint en dolomiet. Bijna al het gewonnen materiaal wordt gebruikt voor de Israëlische bouwnijverheid, nederzettingen en Israëlische infrastructuur op de Westelijke Jordaanoever.

In strijd met het internationaal recht **zijn ook Europese bedrijven betrokken bij deze plundering**. Zo exploiteert het in Duitsland gevestigde bedrijf Heidelberg Cement een steengroeve op de Westelijke Jordaanoever.

Een soortgelijke situatie speelt zich af in de Jordaanvallei, ooit de 'graanschuur' van Jordanië genoemd vanwege de productie van 60 procent van Jordanië's groenten en fruit. Nu profiteren bijna uitsluitend landbouwbedrijven van de kolonisten van de opbrengsten van de Jordaanvallei en wordt 66 procent van de producten geëxporteerd.

Naast dit directe beleid van exploitatie en plundering wordt de economie van het Palestijnse gebied verder ondermijnd:

1. De infrastructuur, met inbegrip van water, elektriciteit en telecommunicatie, wordt gecontroleerd door de Israëlische autoriteiten en bedrijven, wat leidt tot een verdere economische afhankelijkheid van Israël. Deze sectoren kunnen potentieel grote werkgevers zijn maar hun ontoereikende aanbod heeft een negatief effect op productieve sectoren en industrieën die banen kunnen creëren, evenals op openbare diensten en op de kwaliteit van leven.

2. Het Protocol van Parijs, dat de financiële en handelsbetrekkingen tussen Israël en Palestina regelt, **ondermijnt de Palestijnse economie verder:**

- het ontbreken van een onafhankelijke Palestijnse munt betekent dat Israël financieel profiteert van geld dat bestemd is voor de oPt, met inbegrip van internationale hulp, door de omwisseling van vreemde valuta in Israëlische Shekels.

- een opgelegde douane-unie en controle over de grenzen betekent dat elke import en uitvoer naar en van het Palestijnse grondgebied via Israël moet gaan. Israël int belastingen op import en export.
- douanetarieven en inklaringsheffingen die bedoeld zijn om maandelijks aan de Palestijnse Autoriteit te worden overgedragen, na aftrek van 3 procent, worden vaak door de Israëlische autoriteiten ingehouden als een vorm van politieke druk.

Dit zijn geen kleine bedragen. In 2018 bedroegen de inkomsten uit de inklaringsheffingen 65 procent van de totale omzet van de PA of 15 procent van het bruto binnenlands product (bbp).

Het Protocol van Parijs gaf Israël in feite de controle over een belangrijke bron van inkomsten voor de PA en dus over zijn voortbestaan.

Deze voorwaarden vormen ook een aanzienlijke kostenverhoging voor Palestijnse bedrijven. Zendingen bestemd voor de oPt worden afgehandeld door Israëlische vrachtbeheer-, opslag- en transportbedrijven. Palestijnse bedrijven moeten ook Israëlische bedrijven betalen voor veiligheidsmachtigingen, door Israël vereist voor elke zending. **De overdracht van goederen via Israël voegt 5-10% extra toe aan de kosten van een zending.**

De douane-unie verhoogt de kosten van in- en uitvoer aanzienlijk en ondermijnt de concurrentiepositie van goederen uit de oPt op de internationale markt, waardoor Israël als belangrijkste consument overblijft. UNCTAD berekende dat tussen 1972 en 2017 79 procent van de totale export van de oPt naar Israël ging, terwijl de Israëlische invoer tot de oPt 81 procent bedroeg. **Het komt erop neer dat Israël met het protocol van Parijs de bezette Palestijnse bevolking economisch in zijn greep houdt.**

Het feit dat de Palestijnse economie in zijn gestoorde ontwikkeling volledig afhankelijk is van Israël, heeft bijgedragen tot een hoge werkloosheid in de oPt. Als gevolg daarvan worden veel Palestijnse arbeiders **tegen hun wil gedwongen om werk te zoeken bij Israëlische werkgevers in de illegale nederzettingen en Israël.**

De meerderheid van de werknemers uit de Westelijke Jordaanoever (WJO) die in illegale nederzettingen en in Israël werken, is werkzaam in de bouwsector (66,4 procent), berucht om zijn slechte staat van dienst op het gebied van gezondheid en veiligheid voor Palestijnse werknemers en migrantenarbeiders. De manier waarop werknemers uit de WJO van deze banen afhankelijk zijn, en het feit dat Israël de controle voert over hun toegang tot het werk door middel van een repressief vergunningenstelsel en de problematische infrastructuur van de bezetting, maakt hen uiterst kwetsbaar voor uitbuiting en slechte arbeidsomstandigheden.

De medeplichtigheid van Europese bedrijven en regeringen draagt ook bij aan dit **veelzijdige systeem van onderdrukking en uitbuiting, door te leiden tot** een cultuur van straffeloosheid en tegelijkertijd de Israëlische economie verder te versterken ten koste van het Palestijnse volk. Dit belemmert rechtstreeks het scheppen van fatsoenlijke banen en draagt rechtstreeks bij tot het negeren van de rechten van werknemers.

De openstelling van de Europese markt voor producten uit de Israëlische nederzettingen, die door het gebrek aan waarborgen in de associatieovereenkomst tussen de EU en Israël extra gefaciliteerd wordt, is een directe stimulans voor ondernemingen in de nederzettingen bij het uitbuiten van Palestijnse arbeiders door landbouwbedrijven. Die kunnen zich verrijken door een systeem dat is gebaseerd op de onteigening van Palestijns grondbezit, ten koste van de ontwikkeling van de Palestijnse landbouw.

Ook de toegang van Israëlische militaire bedrijven tot EU-financiering als onderdeel van onderzoeksprogramma's (bijvoorbeeld Horizon 2020), vormt een directe ondersteuning van Israëls dodelijke militair-industriële complex. Het recente² VN-rapport over de aanvallen van Israël op vreedzame demonstranten tijdens de Grote Mars van Gaza laat zien hoe het Israëlische leger zich bewust richtte op medische hulpverleners en journalisten tijdens de uitoefening van hun werk.

Het verslag maakt duidelijk dat de financiering van Israëlische wapenbedrijven en bedrijven actief in illegale nederzettingen de EU direct medeplichtig maakt aan Israëlische schendingen van Palestijnse rechten, waaronder het recht op leven, op economische welvaart en ontwikkeling, en op waardig werk.

Wij roepen de Europese vakbeweging op om:

1. Moties aan te nemen en campagnes te steunen voor een militair embargo tegen Israël, voor zowel in- als export.
2. Bedrijven onder druk te zetten die betrokken zijn bij het schenden van internationale en Palestijnse rechten door Israël, door:
 - effectief campagne te voeren om de commerciële overeenkomsten van uw vakbond met medeplichtige bedrijven te beëindigen.
 - werknemers te ondersteunen om hun werkgevers op te roepen hun medeplichtigheid aan de bezetting te beëindigen.
 - samen te werken met pensioenfondsen om hun investeringen in bedrijven die betrokken zijn bij de schending van Palestijnse rechten door Israël te beëindigen.
3. Actie te ondernemen binnen uw vakbond en op de werkvloer om de bewustwording van de arbeidsomstandigheden van Palestijnse werknemers en hun recht op waardig werk te vergroten, en vakbonden en andere organisaties in Palestina en Israël te steunen, die zich inzetten om de rechten van Palestijnse werknemers te verbeteren.

Wij roepen de Europese Unie op om:

1. De associatieovereenkomst tussen de EU en Israël op te schorten totdat Israël zijn verplichtingen aan het internationaal recht nakomt en een einde maakt aan schending van de rechten van Palestijnen.
2. Israëlische bedrijven en instellingen die betrokken zijn bij Israëls militair-industrieel complex uit te sluiten van alle door de EU gefinancierde projecten en onderzoeken.
3. Alle contractuele overeenkomsten van de EU met ondernemingen die medeplichtig zijn aan de schending door Israël van de rechten van Palestijnen en het internationaal recht te beëindigen.
4. De verkoop van producten uit de Israëlische nederzettingen op de Europese markten te verbieden.
5. Europese bedrijven ervan te weerhouden om zaken te doen met ondernemingen in de Israëlische nederzettingen.

Dit rapport is opgesteld in opdracht van het European Trade Union Network for Justice in Palestine ([ETUN](#)).

Lees [hier](#) het volledige rapport (Engels)

² http://www.eccpalestine.org/wp-content/uploads/2019/03/A_HRC_40_74.CONFadvcopyPalestine.pdf